

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 19/13

Luksemburg, 26 lutego 2013 r.

Wyrok w sprawie C-617/10
Åklagaren / Hans Åkerberg Fransson

**Trybunał uszczegółowił zakres zastosowania Karty praw podstawowych i dokonał
wykładni zakazu ponownego karania**

Zakaz ten nie stoi na przeszkodzie zastosowaniu przez państwo członkowskie, za to samo przestępstwo skarbowe, kolejno sankcji podatkowej oraz sankcji karnej, jeżeli sankcja podatkowa nie ma charakteru karnego

Państwa członkowskie oraz 20 innych państw europejskich ratyfikowało europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC). Poszanowanie zobowiązań wynikających z tej konwencji znajduje się pod ochroną Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) z siedzibą w Strasburgu.

Jednocześnie w ramach Unii Europejskiej obowiązuje Karta praw podstawowych, która od dnia wejścia w życie traktatu z Lizbony ma charakter wiążący. Karta ta przewiduje, że w razie zbiegu ochrony określonego prawa wynikającej zarówno z karty, jak i z EKPC, prawo to w rozumieniu karty ma taką samą treść i zakres jak w EKPC. Jednym z praw chronionych zarówno na mocy Karty¹ jak i EKPC² jest prawo podstawowe, na podstawie którego ta sama osoba nie może być dwukrotnie ścigana i karana w postępowaniu **karnym** za ten sam czyn (zasada *ne bis in idem*).

Haparanda tingsrätt (sąd w Haparanda, Szwecja) powziął w związku z zakazem ponownego karania wątpliwość, czy dopuszczalne jest prowadzenie postępowania karnego w związku z przestępstwem skarbowym przeciwko oskarżonemu, wobec którego zastosowano już sankcje podatkowe za ten sam czyn polegający na podaniu nieprawdy w deklaracji.

Sprawa dotyczy Hansa Åkerberga Franssona, indywidualnego przedsiębiorcy zajmującego się przede wszystkim rybołówstwem i sprzedażą ryb pochodzących z połowu. Prowadzi on tę działalność na rzece Kalix (Szwecja), choć towar sprzedaje zarówno w Szwecji, jak i w Finlandii.

Szwedzkie organy podatkowe oskarżyły H. Åkerberga Franssona o niedopełnienie zobowiązań informacyjnych w dziedzinie podatków w latach podatkowych 2004 i 2005, co spowodowało uszczuplenie dochodów z tytułu różnego rodzaju podatków. Decyzją z dnia 24 maja 2007 r. szwedzkie organy podatkowe nałożyły na H. Åkerberga Franssona sankcje podatkowe za lata 2004 i 2005³.

W 2009 r. przed Haparanda tingsrätt wszczęto postępowanie karne przeciwko H. Åkerbergowi Franssonowi. Prokuratura zarzuca mu popełnienie w latach 2004 i 2005 przestępstw skarbowych zagrożonych w prawie szwedzkim karą pozbawienia wolności do lat sześciu. Zarzucane mu czyny, w postaci podania nieprawdy w deklaracjach, są tymi samymi, za które nałożono na niego sankcje podatkowe.

---

¹ Artykuł 50 Karty praw podstawowych.

² Protokół nr 7 (art. 4) do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC).

³ Za rok podatkowy 2004 dodatkowe zobowiązania podatkowe w kwocie 35 542 SEK (prawie 4117 EUR) z tytułu dochodów z działalności gospodarczej, 4872 SEK (prawie 564 EUR) z tytułu podatku VAT i 7138 SEK (prawie 826 EUR) z tytułu składek pracodawcy. Za rok podatkowy 2005 dodatkowe zobowiązania podatkowe w kwocie 54 240 SEK (prawie 6283 EUR) z tytułu dochodów z działalności gospodarczej, 3255 SEK (prawie 377 EUR) z tytułu podatku VAT i 7172 SEK (prawie 830 EUR) z tytułu składek pracodawcy.

Szwedzki sąd zmierza do ustalenia, czy akt oskarżenia przeciwko H. Åkerbergowi Franssonowi należy oddalić z tego powodu, że nałożono już na niego sankcje za te same czyny. Sąd ten podniósł również kwestię zgodności z prawem Unii praktyki sądów szwedzkich, w ramach której obowiązek odmowy zastosowania przepisu sprzecznego z jednym z praw podstawowych chronionych na mocy EKPC lub Karty uzależniony jest od tego, czy sprzeczność ta wynika w sposób oczywisty z brzmienia przepisów lub odnośnego orzecznictwa.

W dzisiejszym wyroku Trybunał przypomniał po pierwsze, że zgodnie z postanowieniami Karty, znajduje ona zastosowanie wobec państw członkowskich tylko w sytuacji, gdy stosują one prawo Unii. Karta potwierdza w ten sposób orzecznictwo Trybunału, zgodnie z którym obowiązek poszanowania praw podstawowych chronionych na mocy Karty powstaje wtedy, gdy przepis krajowy wchodzi w zakres zastosowania prawa Unii. Nie może więc zachodzić sytuacja podlegająca prawu Unii, w której prawa podstawowe nie miałyby zastosowania. Zastosowanie prawa Unii oznacza jednocześnie, że zastosowanie znajdują prawa podstawowe chronione na mocy Karty. Trybunał dodał, że sankcje podatkowe oraz postępowanie karne w związku z przestępstwem skarbowym polegającym na podaniu nieprawdy w deklaracjach dotyczących podatku VAT stanowią akt stosowania szeregu przepisów prawa Unii w dziedzinie podatku VAT oraz ochrony interesów finansowych Unii⁴. Z tego względu Karta, a zatem również zawarty w niej zakaz ponownego karania, znajdują zastosowanie w sytuacji H. Åkerberga Franssona i mogą być przedmiotem wykładni Trybunału.

Jednocześnie, gdy sąd państwa członkowskiego ma za zadanie dokonać kontroli zgodności z prawami podstawowymi przepisu prawa krajowego lub działania organów krajowych stanowiącego akt stosowania prawa Unii – w sytuacji, w której działanie państw członkowskich nie jest zdeterminowane w sposób zupełny przepisami tego prawa – organy i sądy krajowe są uprawnione do stosowania krajowych standardów ochrony praw podstawowych, pod warunkiem że zastosowanie owych standardów nie podważa poziomu ochrony wynikającego z Karty interpretowanej zgodnie z orzecznictwem Trybunału ani pierwszeństwa, jednolitości i skuteczności prawa Unii.

W odniesieniu do **zakazu ponownego karania** Trybunał zauważył, że **nie stoi on na przeszkodzie zastosowaniu przez państwo członkowskie jednocześnie sankcji podatkowej i sankcji karnej za ten sam czyn polegający na niedopełnieniu obowiązków informacyjnych w dziedzinie podatku VAT**. Państwa członkowskie korzystają bowiem ze swobody wyboru środków służących zapewnieniu poboru w całości przychodów z podatku VAT i, tym samym, ochronie interesów finansowych Unii. Środki te mogą więc przybrać formę sankcji administracyjnych, sankcji karnych lub obu tych rodzajów sankcji naraz. **Dopiero jeżeli sankcja podatkowa ma charakter karny w rozumieniu Karty i jest ostateczna, zakaz ponownego karania staje na przeszkodzie prowadzeniu przeciwko tej samej osobie kolejnego postępowania karnego w związku z tymi samymi czynami**.

Charakter karny sankcji podatkowych należy oceniać z uwzględnieniem trzech kryteriów. Pierwszym z nich jest kwalifikacja prawna naruszenia w prawie wewnętrznym, drugim sam charakter tego naruszenia, a trzecim charakter i stopień surowości grożącej zainteresowanemu sankcji. Zadaniem sądu odsyłającego będzie ustalenie, w świetle powyższych kryteriów, czy konieczna jest ocena przewidzianego w prawie krajowym połączenia sankcji podatkowych i karnych z punktu widzenia standardów krajowych i ewentualnie stwierdzenie niezgodności takiego połączenia z tymi standardami, pod warunkiem że pozostałe sankcje są skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające. Następnie Trybunał stwierdził, że prawo Unii nie reguluje relacji między EKPC a porządkami prawnymi państw członkowskich ani nie określa skutków, jakie sąd krajowy powinien wywieść ze sprzeczności między normą prawa krajowego a prawami chronionymi na mocy tej konwencji.

Trybunał przypomniał jednak, jakie skutki sąd krajowy powinien wiązać ze sprzecznością przepisów krajowych z prawami chronionymi na mocy Karty. Sąd krajowy, stosując w ramach swojej właściwości przepisy prawa Unii, ma obowiązek zapewnić pełną skuteczność tych

⁴ Artykuł 2, art. 250 ust. 1 i art. 273 dyrektywy VAT 2006/112 (dawniej art. 2 i 22 szóstej dyrektywy) oraz art. 325 TFUE.

przepisów, odmawiając w razie potrzeby z urzędu zastosowania wszelkich sprzecznych z nimi przepisów krajowych, nawet późniejszych, bez konieczności żądania lub oczekiwania na uprzednie uchylene tych przepisów w drodze ustawodawczej lub w jakimkolwiek innym trybie konstytucyjnym.

Byłyby bowiem sprzeczne z wymogami wynikającymi z samej natury prawa Unii wszelkie przepisy obowiązujące w krajowym porządku prawnym oraz wszelka praktyka ustawodawcza, administracyjna lub sądowa, powodujące ograniczenie skuteczności prawa Unii poprzez odmowę przyznania sądowi, w którego kompetencji leży jego stosowanie, uprawnienia do uczynienia, w momencie stosowania tego prawa, wszystkiego co niezbędne do pominięcia krajowych przepisów ustawowych mogących stać na przeszkodzie pełnej skuteczności prawa Unii.

Jak z tego wynika, prawo Unii stoi na przeszkodzie krajowej praktyce sądowej, która uzależnia obowiązek niezastosowania przez sąd krajowy przepisu sprzecznego z prawem podstawowym chronionym na mocy Karty od spełnienia warunku, by sprzeczność ta wynikała w sposób oczywisty z Karty lub z dotyczącego jej orzecznictwa, jeżeli praktyka ta uniemożliwia sądowi krajowemu dokonanie, z ewentualnym udziałem Trybunału, kompletnej oceny zgodności owego przepisu krajowego z Kartą.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793